

Επιτέλους αρχίζουν να ανοίγουν τα πράγματα και να φαίνονται προθέσεις: άλλοι λένε ότι θέλουν τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) χωρίς να το εννοούν, άλλοι λένε ότι θέλουν κανόνες αλλά είτε δεν το εννοούν είτε δεν ξέρουν πώς να τους φτιάξουν, άλλοι λένε ότι αγαπάνε τον τόπο, ενώ αγαπάνε την τσέπη τους που γεμίζει υποβαθμίζοντας αυτόν τον τόπο.

Τι συμβαίνει ξαφνικά και οι μοναδικοί που κώφευαν, οι πολιτικοί και οι επιχειρηματίες, στην ανάπτυξη των ΑΠΕ εδώ και 20 χρόνια όταν κάποιοι άλλοι τις ζητούσαν επίμονα, ξαφνικά αντάλλαξαν θέσεις;

Γιατί το καλώδιο διασύνδεσης αν και τεχνικά είναι η σωστή κίνηση δεν είναι και αναπτυξιακά.

Από όλους όσοι εμπλέκονται είμαι σίγουρος τουλάχιστον για την καλοπροαίρετη πρόθεση της Περιφέρειας.

Φυσικά η διαχείριση ενός τοπικού πλούτου πρέπει να είναι σε όφελος της τοπικής κοινωνίας να είναι ισόρροπη, με γνώμονα το φυσικό περιβάλλον, την κοινωνική συνοχή, τον παραδοσιακό πολιτισμό, και να προϋπάρχει σχεδιασμός, πρώτα φτιάχνονται οι κανόνες του παιχνιδιού και μετά παίζουμε, έτσι ώστε ο πλούτος αυτός να διατηρηθεί αιώνια.

Μια εταιρεία λαϊκής βάσης είναι ένα κομμάτι μιας ορθής διαδικασίας, μιας σωστής διαχείρισης αν γίνει όταν και όπως πρέπει. Τα ερωτηματικά πολλά …πως ορίζεται αυτό; Τι ποσοστά θα έχει ο κάθε τοπικός φορέας; θα μπει στο χρηματιστήριο; πως θα διαχειρίζονται τα έσοδα;….μήπως για να φτιάξουμε και άλλες βιομηχανικής κλίμακας ΑΠΕ (βΑΠΕ);

Εννοώ ότι εάν ιδρύσουμε μια εταιρεία λαϊκής βάσης για να προωθήσουμε την καύση των απορριμμάτων ή να εκμεταλλευτούμε τα πολύτιμα πετρώματα του Γιούχτα, του Αγίου Δικαίου, και Λασιθιώτικων Όρεων ισοπεδώνοντάς τα, είναι αυτό για το καλό του τόπου και των κατοίκων;

Στην Ιταλία, δύο περιφέρειες παράγουν μέρος του πλούτου τους με την εξόρυξη πετρωμάτων, τα λεγόμενα νταμάρια. Σε ένα σημείο με εξαγώγιμο πέτρωμα βάθους 100 μέτρων η μεν περιφέρεια της Emilia Romagna εξορύσσει τα 15-20 μέτρα για να μπορέσει έτσι να επαναφέρει το μέρος στην προ εξορύξεως κατάσταση, ενώ σε μια περιφέρεια της Νοτίου Ιταλίας εξάγουν και τα 100, αδυνατώντας μετά να την επαναφέρουν …αλλά δεν πειράζει γιατί έτσι έρχεται η μαφία και γεμίζει το νταμάρι με τοξικά απόβλητα …όλα είναι κέρδος.

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι εκείνες που, όντας μικρής κλίμακας, διάσπαρτες και προσαρμοσμένες στο φυσικό-πολιτισμικό περιβάλλον, εμπλέκουν τον κάθε κάτοικο και την τοπική κοινωνία στην μείωση της υπερκατανάλωσης, δίνοντας άμεσα οφέλη επαληθεύοντας τον χαρακτηρισμό «ανανεώσιμη πηγή». Το καλώδιο διασύνδεσης, αντίθετα οδηγεί στην πλήρη κάλυψη του νησιού από αιολικούς, φωτοβολταϊκούς, ηλιοθερμικούς σταθμούς ακόμη και εάν, στην αρχή σαν δούρειος ίππος, βαφτιστεί «επένδυση λαϊκής βάσης».

Το καλώδιο για να είναι επενδυτικά συμφέρον έχει μονόδρομο αυτά τα μεγάλης κλίμακας έργα, έτσι η Πηγή παύει να είναι πλέον Ανανεώσιμη. Δεν υπάρχει κανένα εργαλείο χωροταξικό ή τεχνικό για να το σταματήσει. Ο νόμος και το χωροταξικό για τις ΑΠΕ στην

πραγματικότητα επιτρέπει τα πάντα και παντού! Πόσο μάλλον εδώ στην Κρήτη που δεν έχουμε Ειδικό Περιφερειακό Χωροταξικό και οι περιοχές Natura δεν έχουν διαχειριστικά σχέδια και φορείς διαχείρισης! Ακόμη και ένας περιφερειάρχης που θα ήταν ανοιχτά κατά των βΑΠΕ δεν θα μπορούσε να σταματήσει χωροταξικά αυτήν την επέλαση, η Περιφέρεια δεν έχει κανένα εργαλείο ή το οποίο έχει είναι δομημένο έτσι ώστε να μπορεί να εξουδετερωθεί εύκολα.

Είναι ουτοπία ότι θα μπορούμε να έχουμε και καλώδιο και ισόρροπη ανάπτυξη.

Σε ένα νησί γεμάτο βΑΠΕ η μείωση της επισκεψιμότητας θα είναι ραγδαία, με άμεσο θύμα την τοπική παραγωγή και τη δυνατότητα του κατοίκου της ενδοχώρας να διαφοροποιήσει την τοπική οικονομία, δίνοντας τη χαριστική βολή στον προβληματικό πρωτογενή τομέα και την εξόντωση του πιο ικανού τοπικού αναπτυξιακού μηχανισμου: των περιοχών Natura, με χιλιάδες τόνου τσιμέντου. Χωρίς πρωτογενή τομέα οι κάτοικοι θα καταφεύγουν στα κέντρα που δημιούργησαν την κρίση δηλαδή στις πόλεις.

Οι δήμαρχοι τώρα, είναι καλοί άνθρωποι, αγαπάνε τον τόπο αλλά δεν ξέρουν και δεν θέλουν να μάθουν το πώς μπορείς να παράγεις τοπική ανάπτυξη και να είσαι κυρίαρχος και αδέσμευτος από την κεντρική εξουσία.

Υπήρξαν 3 καποδιστριακοί δήμαρχοι που με μέθοδο, σχεδιασμό, μελέτες, προτάσεις απορροφούσαν ελληνικά και ευρωπαϊκά κονδύλια, ενώ οι περισσότεροι έβαζαν μέσο βουλευτή για μια πλακόστρωση, δεν ήξεραν να συμπληρώσουν ένα δελτίο στα αγγλικά, χάνοντας προγράμματα, αγνοούσαν το μοντέλο ανάπτυξης που προωθεί η Ε.Ε. για την Ανάπτυξη της Υπαίθρου και των προγραμμάτων που το υποστηρίζουν και είχαν σαν μόνιμο και μοναδικό αίτημα την παράδοση έτοιμων πόρων από την Αθήνα σε αυτούς, με επακόλουθο και φυσικό αντάλλαγμα την εξάρτησή τους για την επανεκλογή τους.

Αυτό που πρέπει όμως να καταλάβει το κάθε δημοτικό συμβούλιο είναι ότι τα χρέη που έχουν δεν αποπληρώνονται με ανταποδοτικά τέλη σε νοικιασμένη γη (που νομοθετικά όλο και μειώνονται) αλλά με παραγωγικές διαδικασίες σε δημόσια γη.

Θα ωφελούσε πιο πολύ την κοινωνία μας η ανάπτυξη ενός μη επιδοτούμενου μοντέλου, ιδιαίτερα αυτήν την χρονική στιγμή που προσπαθούμε να επουλώσουμε τις πληγές που μας

άφησε ένα άλλο, και η αφύπνιση της κοινωνίας προς τον ποιοτικό παραγωγικό πρωτογενή τομέα και την αυτάρκεια, ωθώντας τους δημάρχους με κατάρτιση και δομές προς την περιφερειακή διακυβέρνηση (για να διευκολυνθεί και το έργο της περιφέρειας) έτσι ώστε επιτέλους να λειτουργούν οι δήμοι ως ο κύριος αναπτυξιακός φορέας της υπαίθρου (αυτή δεν ήταν η φιλοσοφία του Καλλικράτη;) και ο συνδετικός κρίκος των παραγωγών με την κοινωνία των πόλεων.

Όσο για το τι θεωρείται οικονομική πρόοδος, υπάρχει το παράδειγμα της αυτόνομης Νομαρχίας του Bolzano (κάτοικοι 507.000, έκταση 7.400 Kmq, 116 δήμοι, μέσος όρος 4400 ανά δήμο και με διαδημοτικές συνεργασίες) που επέλεξε την ανάπτυξη της πραγματικής τοπικής οικονομίας, κερδίζοντας τον τίτλο της πιο οικολογικής νομαρχίας και την αρίστη ποιότητα ζωής των κατοίκων της.

Απαγόρεψε την εγκατάσταση αιολικών πάρκων και φρόντισε για την απεγκατάσταση των δύο που λειτουργούν, θεωρώντας τα πληγή για τον υψηλής ποιότητας τουρισμό, την επισκεψιμότητα που απορροφά σχεδόν όλα τα τοπικά προϊόντα, ανέπτυξε όλα τα εργαλεία εξοικονόμησης ενέργειας και αυτοπαραγωγής, τα καλύτερα αρχιτεκτονικά πρωτόκολλα κατασκευής κτιρίων, φ/β στις οροφές κτιρίων, εργοστασίων, τούνελ, πάρκινγκ, κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, την επιδότηση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων με αποτέλεσμα τα τεχνικά γραφεία να έχουν συνεχή φόρτο εργασίας και βαφείς, οικοδόμοι, υδραυλικοί, κατασκευαστές κουφωμάτων να έχουν άφθονη εργασία.

Επίσης έχει πράσινες μεταφορές, παραγωγή βιοαερίου αλλά το κεράσι στην τούρτα είναι η αυστηρή τήρηση του ενεργειακού αποτυπώματος κάθε οικοδομήματος με σκοπό τον μηδενισμό της υπερκατανάλωσης θεωρώντας την εξοικονόμηση ενέργειας αναπτυξιακό και ηθικό στοιχείο. Έτσι μια τοπική πολιτική αρχή αποφάσισε να καθοδηγήσει τους κατοίκους της προς την παραγωγική εργασία που αποφέρει το τριπλάσιο όφελος από ότι μια «ξεκούραστη» επιδοτούμενη. Ας ρωτήσουμε λοιπόν την πιο οικολογική περιοχή της Ευρώπης εάν θα θεωρούσε ανάπτυξη αυτό που σχεδιάζουμε εδώ (όποιος θέλει είναι φιλοξενούμενός μου).

Πρέπει να αποφασίσουμε επιτέλους τι θέλουμε στον τόπο μας: καλώδιο ή ΑΠΕ; Πράσινη ανάπτυξη ή προκοπή; Αυτό-επιδοτούμενα εφήμερα κέρδη ή πραγματική οικονομία και πρωτογενή τομέα;

Κοινωνική συνοχή ή ο καθένας και απάνω του; Το να κερδίζουμε 1 με το γνωστό τρόπο ή 3

με μεθοδική εργασία; το να αφήσουμε χρηματιστηριακή κουλτούρα στα παιδιά μας ή παραδοσιακό πολιτισμό;

Το σωστό θα ήταν αυτήν την στιγμή η κοινωνία μας να μην δέχεται εξωτερικούς ερεθισμούς, ώστε να φτιάξει με ηρεμία και κανόνες συμμετοχικής δημοκρατίας, όλα τα εργαλεία που θα της επιτρέψουν να λειτουργεί ομαδικά και παραγωγικά:

- Χωροταξικό χρήσης γης (γνωρίζει κανείς πια, πόση και που είναι η γη υψηλής παραγωγικότητας), ειδικό περιφερειακό χωροταξικό, ολοκληρωμένες μελέτες χωροθέτησης ζωνών αναζήτησης ΑΠΕ, ένταξη των περιοχών του δικτύου NATURA 2000, δάση και γη υψηλής παραγωγικότητας στα ΣΧΟΟΑΠ, Ν- 2508/97, στην υλοποίηση των οποίων θα πρέπει όλοι οι τοπικοί φορείς και οργανώσεις να συμμετέχουν αυστηρά ισότιμα, οδηγώντας την οικονομία του νησιού στην διατροφική και ενεργειακή αυτάρκεια και αυτοπαραγωγή με την κατασκευή φ/β πάνελ και μικρών ανεμογεννητριών.

- Φορείς διαχείρισης στις Natura για την απορρόφηση απευθείας ευρωπαϊκών κονδυλίων (μένουν ανεκμετάλλευτα από το 1998) με στόχο τη σύνδεση του πρωτογενή τομέα με την επισκεψιμότητα και την πολυλειτουργικότητα της υπαίθρου.

- Να λειτουργήσουν δομές και πρακτικές από την τοπική αυτοδιοίκηση με σκοπό την κοινωνική συνοχή (αναδασμοί, φορείς διαχείρισης, γυναικείοι συνεταιρισμοί, συνεργασία αγροτών-κτηνοτρόφων στην παραγωγή ζωοτροφών κλπ.) και την τοπική ανάπτυξη με οδηγό την ευρωπαϊκή κατεύθυνση «Ανάπτυξη της Υπαίθρου».

- Οι δήμαρχοι να θεωρούν την γη υψηλής παραγωγικότητας πηγή πλούτου και όχι ως εμπόδιο, να δημιουργηθούν υγιείς σχέσεις μεταξύ Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Κεντρικής Εξουσίας.

Να έχουν πάλι οι πολίτες την απαιτούμενη αυτοεκτίμηση που απώλεσαν λόγω της μαζικής γεωργίας, κτηνοτροφίας και τουρισμού, ώστε να δίνουν την σωστή ερμηνεία στον όρο επένδυση, και τότε μόνο, σε πιο ώριμους χρόνους, σαν φυσικό επακόλουθο, σαν συμπληρωματικό στοιχείο της ευημερίας μας, να μπει το καλώδιο ως δημόσια επένδυση και οι τυχόν επενδύσεις να γίνουν με πλειοψηφική λαϊκή συμμετοχή.

Εδώ είναι όμως, κύριοι, ο κόμπος, η ρίζα που μας οδήγησε και μας κρατάει στην σημερινή κρίση, που δεν είναι ούτε πολιτικός, ούτε κομματικός αλλά καθαρά πολιτισμικός με έντονη την απόχρωση της γενεαλογικής διαφοροποίησης. Πρέπει να καταλάβουμε ότι οι νοοτροπίες και οι συμβιβασμοί της γενιάς των γονέων μας και των παράγωγών της, του τύπου «*καλά τα λες εσύ αλλά εδώ είναι Ελλάδα*», ΕΜΕΙΣ πρέπει να απαντήσουμε «*…όχι πατέρα, κατοικώ και εγώ σε αυτό το νησί και από εδώ και πέρα ή θα γίνονται σωστά τα πράγματα ή δεν θα γίνονται καθόλου!*
».

Μέσα σε τριάντα χρόνια επέβαλαν μαζική γεωργία, κτηνοτροφία, τουρισμό, πολιτική μονοκαλλιέργεια και απέτυχαν οικτρά.

Υπάρχουν οι νέοι Κρητικοί που πιστεύουν ότι μπορούμε να κάνουμε θαύματα όλοι μαζί και αυτοί που πιστεύουν ότι ο Κρητικός δεν είναι άξιος να δέσει ούτε τα κορδόνια του.

Η τοπική αυτοδιοίκηση ποιους προτίθεται να πλαισιώσει;

Υπάρχει και μια δεύτερη υπόθεση η οποία είναι η πιο πιθανή. Η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση να έχει λάβει διαβεβαιώσεις από την Αθήνα ότι όταν μπει το καλώδιο θα υπάρξουν «σωστές» ισορροπίες. Αυτή η υπόθεση είναι άκρως αρνητική, γιατί φυσικά δεν θα τηρηθούν οι διαβεβαιώσεις των Αθηνών, γιατί επαληθεύει την επικίνδυνη σχέση Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την Κεντρική Εξουσία, γιατί η όποια ισορροπία θα είναι ένας συμβιβασμός με μελλοντικά ανταλλάγματα αλλά και γιατί έτσι η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση θα υποστεί την πρώτη της ήττα -ίσως την δεύτερη με την εγκατάσταση της Κρήτης ΑΕ- γεγονός ιδιαίτερα λυπηρό μιας και ένα πολύ μεγάλο μέρος του πληθυσμού είχε πιστέψει σε αυτήν και στην επιτυχία της.

Ελπίζω η φράση του Oscar Wilde «*Μπορώ να αντισταθώ στα πάντα εκτός από τους πειρασμούς* » να μην μας εκφράζει όλους, πλέον στη Κρήτη.

Δημήτρης Ψαρράς

Οργάνωση «ΦΟΙΝΙΞ» εφαρμογών βιώσιμης ανάπτυξης
dimivolt@gmail.com